

1. Павлюк Р.Ю. Основи харчових технологій: навчальний посібник / Р.Ю.Павлюк, В.В. Погарська, Т.С. Маціпура, Н.В. Коробець, С.С. Стоєв.- Харківський держ. університет харчування і торгівлі. – Харків: Факт, 2020. – ч.1 – 152 с.

2.Перцевий Ф.В. та ін. Технологія продукції харчових виробництв: Навч. посібник / Ф.В. Перцевий, Н.В. Камсуліна, М.Б. Колеснікова, М.О. Янчева, П.В. Гурський, Л.М. Тіщенко / Харків: ХДУХТ, 2016. – 318 с.

3. Скрипников Ю.Г. Технологія переробки плодів і ягід. / Ю.Г. Скрипников // – К.: 2015. – 272 с.

4. Найченко В.М. Практикум з технології зберігання та переробки плодів та овочів з основами товарознавства / В.М. Найченко // - К.: ФАДА, ЛТД, 2011. – 211 с.

УДК 637(1)437

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТОРГІВЛІ МОЛОЧНОЮ ПРОДУКЦІЄЮ

Петрова О.О. – кандидат економічних наук, доцент,
Херсонський державний аграрно-економічний університет

Молочна продукція – це один з найпоширеніших продуктів харчування, яка користується досить великим та стабільним попитом, тому, що вона містить велику кількість білка, мінеральних елементів, фосфоліпідів, органічних кислот, ферментів та вітамінів. Наприклад, в натуральному молоці налічується близько 50 хімічних елементів, серед яких - калій, фосфор, залізо, магній, кальцій, вітаміни А, Е, Н, С, В1, В6 і В2, РР і D, незамінні амінокислоти лізин, лейцин, метіонін, аргінін і інші. Кисломолочні продукти, в свою чергу, містять мікроорганізми, що володіють пробіотичними властивостями, містять більше вітамінів В6, В12. Кисломолочні продукти є дієтичними, завдяки високій

засвоюваності, стимулювання секреторної діяльності шлунка, підшлункової залози.

«Попит на молочну продукцію швидко зростає в усьому світі, що стимулює модернізацію молочного виробництва, адже ефективно та стійке виробництво молочних продуктів відіграє велику роль у забезпеченні зростаючого населення світу, тому останні 50 років характеризуються підвищенням виробництва молока» [1, С.65].

Водночас, ситуація із виробництвом молока в Україні вкрай неоднозначна. За останні 30 років поголів'я корів скоротилося вчетверо – з 8,5 млн голів у 1990 р. до 1,7 млн голів у 2020 р. Особливо катастрофічно виглядає й динаміка виробництва молока: у 1990 р. – 24,5 млн т. (в тому числі населення – 5,9 млн т), у 2020 р. – 9,8 млн т (в тому числі населення – 7,1 млн т). На українському ринку спостерігається дефіцит молока в 1 млн т. В Європі, навпаки, спостерігається надлишок молока: станом на початок 2020 р. він становив близько 17 млн т.

Наведемо основні показники молочної галузі України станом на 01.01.2020 р. Кількість молокопереробних підприємств становила 192 одиниці. Перероблено молока 3,8 млн т. Виробництво вершкового масла знизилося з 441,1 тис. т. у 1990 р. до 89,2 тис. т. у 2019 р., сирів вироблено 128 тис. т. Споживання молока на душу населення становило 185 кг на рік.

Проблема імпорту молока та молочних продуктів турбує багатьох економістів. У 2020 р. імпорт молочних продуктів зріс на 278% (з 20867 т. у 2019 р. до 58040 т). Імпорт вершкового масла зріс більше, ніж в 15 разів – з 461 т. у 2019 р. до 7118 т. у 2020 р. Різке збільшення імпорту обумовлено двома групами молочних продуктів – кисломолочною продукцією та сирами. За 2020 р. кисломолочних продуктів було поставлено на суму 14 млн дол. США, сирів - на 210,5 млн дол. США.

Експорт молочної продукції, навпаки зменшився на 20% у порівнянні з минулим роком. Так, експорт продукції з незбираного молока скоротився на 33 %, масла вершкового – на 45%, згущеного молока – на 27,5% (до 55,7 млн дол.) Така ж ситуація спостерігається майже по всіх видах молочної продукції, окрім молочних консервів, експорт яких збільшився на 16%, сироватці – на 21,5%, казеїну – на 161,8%. У таблиці 1 представлено дані щодо зовнішньої торгівлі молочними продуктами у 2020 р.

Така ситуація на ринку молочної продукції потребує негайного вирішення. Так, у 2020 р. були презентовані основні положення концепції Національної програми розвитку молочної галузі до 2020 р., в якій зазначено необхідність збільшення поголів'я корів до 3 млн голів, збільшення обсягів виробництва та переробки молока відповідно до 10 та 8 млн т. на рік. Відповідно до цієї програми необхідно інвестувати 90 млрд грн протягом 10 років, причому 50% коштів повинні забезпечуватися з бюджету [3].

Таблиця 1 Зовнішня торгівля молочними продуктами у 2020 р., тис. дол.

	Імпорт		Експорт		Сальдо
	Всього	У % до 2019 р.	Всього	У % до 2019 р.	
Молоко та вершки, не згущені	11624,2	227,8	12069,91	-25,7	445,6
Молоко та вершки, згущені	14005,2	142,5	55705,66	-23,7	41700,3
Ферментовані або сквашені молоко та вершки	14028,5	54,8	8981,33	-6,0	-5047,2
Молочна сироватка	6,920,3	33,5	22323,52	10,8	15403,2
Масло вершкове	40580,4	146,5	40058,48	-38,2	8478,1
Сири	210487,1	93,3	24484,76	-11,7	-186002,4
Казеїн	909,7	35,1	38042,01	-8,7	7122,3
Морозиво	5,611,6	733,5	15945,88	17,7	10334,2
Всього	304167,4	99,9	226611,5	-17,3	-77555,8

Джерело: [2]

Така ситуація на ринку молочної продукції потребує негайного вирішення. Так, у 2020 р. були презентовані основні положення концепції Національної програми розвитку молочної галузі до 2020 р., в якій зазначено необхідність збільшення поголів'я корів до 3 млн голів, збільшення обсягів виробництва та переробки молока відповідно до 10 та 8 млн т. на рік. Відповідно до цієї програми необхідно інвестувати 90 млрд грн протягом 10 років, причому 50% коштів повинні забезпечуватися з бюджету [3]. Крім того, необхідно формувати механізм державних тендерних закупівель молочної продукції тільки від виробника, стимулювати експорт молочної продукції за допомогою державних субсидій, звільнити від сплати ПДВ на імпортоване обладнання для молочного скотарства, удосконалювати маркетингові стратегії та прискорити виробництво інноваційних продуктів.

Таким чином, в можуть бути створені умови для успішного ведення молочного бізнесу, а ринок молочної продукції України може бути конкурентоспроможним серед європейських ринків та ринків інших країн.

Література

1. Борисенко О.С., Романенко О.В. сучасні тенденції розвитку ринку молочної продукції. Інфраструктура ринку. Економіка та управління національним господарством, 2020. Вип.42. С.64-68.
2. Зовнішня торгівля молочними продуктами – перемоги і поразки карантинного 2020-го. URL: <http://avm-ua.org/uk/post/zovnisna-torgivla-molocnimi-produktami-peremogi-i-porazki-karantinnogo-2020-go?milkua=1>
3. Презентовано програму розвитку молочної галузі до 2030 року. URL:<https://agropolit.com/news/18101-ozvucheno-osnovni-polojennya-kontseptsiiyi-natsionalnoyi-programi-rozvitku-molochnoyi-galuzi-do-2030-roku>